

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THỊ NHÂM

BIẾN ĐỔI
VỀ KINH TẾ - XÃ HỘI THỊ XÃ BỈM SƠN
THANH HÓA TỪ 1986 ĐẾN 2010

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Thái Nguyên - 2013

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THỊ NHÂM

BIẾN ĐỔI
VỀ KINH TẾ - XÃ HỘI THỊ XÃ BỈM SƠN
THANH HÓA TỪ 1986 ĐẾN 2010

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. NGND. Nguyễn Cảnh Minh

Thái Nguyên - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi. Các nội dung nêu trong luận văn là kết quả làm việc của tôi và chưa được công bố trong bất cứ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, ngày. tháng 8 năm 2013

Tác giả luận văn

Phạm Thị Nhâm

Xác nhận
của trưởng khoa chuyên môn

Xác nhận
của Người hướng dẫn khoa học

GS. TS. NGND. Nguyễn Cảnh Minh

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Mục lục.....	ii
Danh mục các từ viết tắt.....	iii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	7
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	7
5. Đóng góp của luận văn	8
6. Bố cục của luận văn.....	8
Chương 1. KINH TẾ - XÃ HỘI THỊ XÃ BỈM SƠN TRƯỚC 1986	9
1.1 Khái quát về thị xã Bỉm Sơn	9
1.1.1 Điều kiện tự nhiên	9
1.1.2 Đặc điểm văn hóa lịch sử	11
1.1.3. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	16
1.2. Kinh tế - xã hội trước năm 1986.....	20
1.2.1. Kinh tế	20
1.2.2. Xã hội.....	28
Chương 2. BIẾN ĐỔI VỀ KINH TẾ CỦA THỊ XÃ BỈM SƠN	
TỪ NĂM 1986 ĐẾN NĂM 2010	33
2.1. Đường lối phát triển kinh tế mới của Đảng.....	33
2.1.1. Đường lối đổi mới kinh tế của Trung ương Đảng.....	33
2.1.2. Chủ trương phát triển kinh tế của Đảng bộ thị xã	34
2.2. Biến đổi về kinh tế của thị xã Bỉm Sơn.....	35
2.2.1. Trong cơ cấu kinh tế	35
2.2.2. Biến đổi trong ngành công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp.....	42

2.2.3. Biến đổi trong nông – lâm – ngư nghiệp.....	50
2.2.4. Biến đổi trong các ngành dịch vụ.....	60
2.2.5. Trong xây dựng cơ sở hạ tầng.....	67
Chương 3. BIẾN ĐỔI VỀ XÃ HỘI THỊ XÃ BỈM SƠN TỪ 1986 ĐẾN 2010....	74
3.1. Về lao động, việc làm.....	74
3.2. Về thu nhập, đời sống:.....	76
3.3. Văn hóa, giáo dục.....	78
3.4. Về y tế và kế hoạch hóa gia đình.....	86
3.5. Chính sách xã hội.....	89
3.6. An ninh quốc phòng và vệ sinh môi trường.....	91
KẾT LUẬN.....	95
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	99
PHỤ LỤC.....	.....

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

KÝ HIỆU	NỘI DUNG
BCH	Ban chấp hành
CNXH	Chủ nghĩa xã hội
HTX	Hợp tác xã
HĐND	Hội đồng nhân dân
Nxb	Nhà xuất bản
TW	Trung ương
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TD-TT	Thể dục - thể thao
XNK	Xuất nhập khẩu

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Thị xã Bim Sơn là một đô thị loại IV, vùng đất địa đầu của tỉnh Thanh Hóa, nằm cách Hà Nội 120 km về phía Nam. Một vùng đất đất có bề dày truyền thống lịch sử, giàu lòng yêu nước, đoàn kết gắn bó trong sự nghiệp đấu tranh và bảo vệ đất nước. Trong công cuộc xây dựng đất nước hiện nay thì đây là trung tâm công nghiệp, động lực cho sự phát triển của tỉnh Thanh Hóa và cũng là trung tâm công nghiệp mang tầm cỡ của vùng kinh tế Bắc Trung Bộ.

Sau khi đất nước thống nhất, nhân dân Bim Sơn nói riêng, nhân dân Thanh Hóa nói chung cùng với nhân dân cả nước bước vào thời kì xây dựng Chủ nghĩa xã hội. Trong thập kỉ đầu đi lên Chủ nghĩa xã hội (1976-1985), bên cạnh những thành tựu đạt được, Bim Sơn vẫn là một vùng kinh tế phát triển chậm chạp, tự cấp tự túc, chưa khai thác hết được thế mạnh sẵn có trong vùng. Cùng với tình hình chung của cả nước, Bim Sơn lâm vào tình trạng khó khăn khủng hoảng trầm trọng và toàn diện trên tất cả các lĩnh vực. Từ kinh tế đến chính trị, xã hội.

Nguyên nhân dẫn đến tình trạng này thì nhiều, nhưng nguyên nhân cơ bản nhất là do những "Sai lầm nghiêm trọng và kéo dài về chủ trương, chính sách lớn, sai lầm về chi đạo chiến lược và tổ chức thực hiện"[30, tr.26].

Để khắc phục những sai lầm khuyết điểm, đưa đất nước vượt qua khó khăn, khủng hoảng và đẩy mạnh sự nghiệp cách mạng XHCN, đòi hỏi Đảng và Nhà nước phải tiến hành công cuộc đổi mới một cách căn bản và toàn diện trên khắp các lĩnh vực.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng tháng 12-1986 là dấu mốc lịch sử, đánh dấu sự chuyển hướng có ý nghĩa chiến lược đó. Đường lối đổi mới của Đảng tiếp tục được khẳng định, điều chỉnh, bổ sung, phát triển tại các Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII, VIII, XI, X của Đảng.

Đường lối đổi mới của Đảng đã thổi một luồng gió mới cho sự nghiệp xây dựng đất nước nói chung, Bim Sơn, Thanh Hóa nói riêng.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, trực tiếp là Tỉnh ủy, nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị trong giai đoạn cách mạng mới, từ ngày 3 đến ngày 5-10-1986 Đại hội Đảng bộ thị xã Bỉm Sơn lần thứ III được triển khai. Trên tinh thần nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá sự thật, nói rõ sự thật, Đại hội đã đánh giá những thành tựu đạt được và phân tích sâu sắc những khuyết điểm tồn tại trong lãnh đạo, tổ chức, chỉ rõ những nguyên nhân yếu kém. Xuất phát từ thực tế, vận dụng đường lối chủ trương của Đảng vào tình hình cụ thể của thị xã, Đại hội đã quyết định những phương hướng nhiệm vụ chung trong chặng đường đầu tiên của thời kỳ quá độ. Từ đây, cùng với nhân dân cả nước, nhân dân thị xã Bỉm Sơn thực sự bước vào thời kỳ đổi mới một cách toàn diện và căn bản.

Trong quá trình thực hiện đường lối đổi mới. Bỉm Sơn đã có những biến đổi quan trọng về kinh tế - xã hội. Sự biến đổi này khẳng định đường lối đúng đắn của Đảng, đồng thời thể hiện sự nhảy bèn, chủ động, sáng tạo, của Đảng bộ, nhân dân Bỉm Sơn trong việc vận dụng đường lối chủ trương của Đảng vào điều kiện hoàn cảnh cụ thể của địa phương.

Sau 25 năm đổi mới từ một vùng đất thuần nông, nghèo nàn lạc hậu, Bỉm Sơn đã thành một Thị xã công nghiệp và là một trong những đầu tàu kinh tế của tỉnh Thanh Hóa với một cơ cấu kinh tế tiến bộ theo hướng công nghiệp hóa. Năm 2007 công nghiệp - xây dựng đạt 78,7%; thương mại - dịch vụ đạt 19,5%; nông - lâm - ngư nghiệp chỉ có 3,3%. Do kinh tế phát triển, từ một làng quê nghèo Bỉm Sơn đã trở thành đô thị công nghiệp với những dãy nhà cao tầng đồ sộ, hệ thống điện nước, bưu chính viễn thông, trường học, bệnh viện ngày càng văn minh; các khu công nghiệp, thương mại dịch vụ, các trung tâm văn hóa thể thao phát triển mới rộng. Thị xã đang quy hoạch để trở thành đô thị loại III.

Với bề dày lịch sử và những thành tựu to lớn trong thời kỳ xây dựng đất nước, thì việc nghiên cứu tình hình phát triển kinh tế nói chung, những biến đổi về kinh tế-xã hội trong thời kỳ đổi mới của thị xã nói riêng là nhằm tiếp nối những giá trị truyền thống lịch sử, góp phần tuyên truyền, giáo dục và phát huy

những giá trị quý báu của mảnh đất nhiều ý nghĩa lịch sử này với thế hệ trẻ của quê hương. Đồng thời nhằm tổng kết những bài học kinh nghiệm cho những chặng đường phát triển tiếp theo của địa phương, nhằm xây dựng Bỉm Sơn thành thị xã công nghiệp động lực của tỉnh Thanh Hóa.

Nghiên cứu sự biến đổi về kinh tế-xã hội của Bỉm Sơn từ 1986 đến 2010 còn có ý nghĩa khoa học, nó góp phần bổ xung hoàn chỉnh toàn bộ phần lịch sử của địa phương từ khi thành lập đến năm 2010. Từ đó đóng góp vào việc cung cấp thêm tài liệu lịch sử địa phương phục vụ công tác học tập, giảng dạy và nghiên cứu lịch sử trên địa bàn.

Mặt khác kinh tế của các địa phương là bộ phận hữu cơ làm nên nền kinh tế quốc gia. Nên nghiên cứu sự biến đổi về kinh tế- xã hội Bỉm Sơn từ 1986 đến 2010 còn có ý nghĩa; góp phần vào việc nghiên cứu thực trạng sự chuyển biến kinh tế - xã hội trên phạm vi cả nước trong thời kỳ đổi mới. Từ đó thấy được sự đúng đắn của Đảng trong quá trình lãnh đạo và thực hiện công cuộc đổi mới. Khẳng định niềm tin của quần chúng nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước. Đồng thời mong muốn góp phần đóng góp những kinh nghiệm quý báu trong sự nghiệp đổi mới của thị xã vào sự phát triển kinh tế- xã hội chung của cả nước.

Với những lý do trên, chúng tôi quyết định chọn "*Biến đổi về kinh tế-xã hội của thị xã Bỉm Sơn từ 1986 đến 2010*" làm đề tài luận văn thạc sỹ.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Nghiên cứu về những thành tựu, hạn chế trong quá trình đổi mới của đất nước là một trong những đề tài thu hút sự quan tâm của nhiều nhà nghiên cứu cả ở trung ương và địa phương.

Lê Duẩn trong tác phẩm "*Nắm vững đường lối cách mạng xã hội chủ nghĩa tiến lên xây dựng kinh tế địa phương vững mạnh*", Nxb Sự thật, Hà Nội 1968, nêu rõ vai trò lãnh đạo của Đảng đối với công cuộc xây dựng và phát triển đất nước, đề cập đến vai trò, vị trí của kinh tế địa phương đến sự phát triển chung của nền kinh tế quốc gia.

Cuốn "*Có một Việt Nam như thế đổi mới và phát triển*", Nxb Chính trị Quốc gia - Hà Nội 1987 là công trình nghiên cứu của 13 tác giả do Trần Nhâm làm chủ biên, đề cập đến sự phát triển của Việt Nam trong công cuộc đổi mới. Coi đổi mới là đòi hỏi bức xúc của dân tộc và sự phát triển của đất nước. Tác phẩm đề cập đến những thành tựu trong công cuộc đổi mới, những bài học kinh nghiệm và triển vọng phát triển; nguồn lực con người - yếu tố quyết định việc thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh; củng cố quốc phòng an ninh, bảo vệ tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Trần Bá Đệ trong tác phẩm "*Lịch sử Việt Nam từ 1975 đến nay*", Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội - 2000 đã đề cập đến toàn cảnh đất nước với nền tảng là kinh tế xã hội trước đổi mới, coi đổi mới là vấn đề cấp thiết của toàn Đảng, toàn dân ta. Nội dung, quan điểm, đường lối đổi mới cụ thể trên các lĩnh vực, trọng tâm là kinh tế - xã hội. Và cuối cùng là những thành tựu và hạn chế của bước đầu thực hiện công cuộc đổi mới.

Đề cập đến những thành tựu về kinh tế - xã hội trước và sau đổi mới của địa phương, cho đến nay chưa có một công trình nghiên cứu cụ thể nào về kinh tế - xã hội nói chung, kinh tế - xã hội của Bim Sơn trong thời kỳ đổi mới nói riêng. Nhưng vấn đề này, đã được đề cập đến nhiều trong một số công trình sau:

Trước hết đó là công trình nghiên cứu "*Lịch sử Đảng bộ thị xã Bim Sơn (1977 - 2000)*" của Ban chấp hành Đảng bộ thị xã Bim Sơn. Công trình này đã tóm tắt được quá trình phát triển của lịch sử Bim Sơn từ thời Bắc thuộc đến trước khi Đảng bộ thị xã được thành lập. Đặc biệt đi sâu vào những thành tựu về kinh tế, chính trị, xã hội, an ninh quốc phòng của thị xã từ khi có Đảng bộ ra đời (năm 1977) cũng như quá trình ra đời, hoạt động và trưởng thành của Đảng bộ. Cùng với các thành tựu khác, những thành tựu về kinh tế - xã hội từ năm 1977 đến 2000 đã được các tác giả đề cập. Cuốn sách thực sự là nguồn tài liệu quý để thực hiện đề tài.

Tác phẩm thứ hai đó là cuốn "*30 năm hoạt động Hội đồng nhân dân Thị xã Bim Sơn (1978 - 2008)*" của Hội đồng nhân dân thị xã Bim Sơn, xuất bản